

ПРИРОДА ОПОМИЊЕ И КАЖЊАВА КАД СЕ УЗИМА, ТРЕБА И ДА СЕ ДАЈЕ

Предузеће Рудник и флотација „Рудник“ велику пажњу поклања и улаже значајна средства у заштиту животне средине

Рудник олова и цинка (РОЦ) на планини Рудник у близини Горњег Милановца по неким изворима експлоатише се још од давнина. У својој дугој историји, много пута су рудари и истраживачи његове јаке напуштали да би им се касније враћали обично у још већем броју. Није се увек водило много рачуна о томе како, услед експлоатације руде, заштити природу у чијим недрима су налазишта бакра, олова и цинка, са примесима сребра, како очувати саме рударе и рудна налазишта. Тако је било у нама ближој историји. И РОЦ и рудари делили су компликовану и нестабилну судбину целе државе и народа деведесетих година прошлог века. И када се мислило да ће се бар за једно време окна затворити, јер је предузеће било на корак од стечаја, 2004. године београдско предузеће „Контанго“ купило је „Рудник“ и започело његов нови живот.

Оно што данас РОЦ разликује од бројних сличних предузећа у Србији је да се после приватизације ишло напред и то не баш малим корацима. Осим што је удвостручен број радника (данас има више од 400 запослених) и што је дуплирана производња, која се у ходницима дугим 60 километара прати са 40 камера (месечно се откопа и преради око 22.000 тона руде), у модернизацију рудника уложено је више од 8,5 милиона долара, а како наводе у „Руднику“, сваке године се издвајају значајна средства за заштиту животне средине. Ове године за те намене предвиђен је буџет од око шест милиона динара, који се користи за мони-

торинг вода и ваздуха, третман опасног отпада, који се извози, изградњу и уређење привremenих складишта, упис опасних хемикалија из увоза, техничку контролу јаловишта, израду дренажних базена на јаловишту, сеизмолошку контролу, рекултивацију земљишта...

РЕДОВАН И ТРАНСПАРЕНТАН МОНИТОРИНГ

Према оцени менаџмента, „Рудник“ се данас ни по чему не разликује од рудника у најразвијенијим земљама Европе, почев од стандарда радника, организације производње до екологије. У изјави за „Чачански глас“ директор Рудника и флотације „Рудник“ Ацо Илић, каже да предузеће поседује Интегрисани менаџмент систем у оквиру ког је и ИСО 14001.

- Овај стандард поред тога што предвиђа и строго придржавање законске регулативе у вези заштите животне средине, такође и обезбеђује транспарентност свих података везаних за заштиту животне средине. То значи да шира јавност, окружење у којем радимо, у сваком тренутку може бити упозната са свим мерама

које предузимамо за смањење утицаја на животну средину, као и о резултатима наших мониторинга. Сам стандард нас такође обавезује да будемо друштвено одговорно предузеће. Такође, поред ИСО 14001, поносни смо власници и стандарда ИСО 9001 и ИСО 18001. Ови стандарди нису само значајни за функционисање предузећа, они су позитивни показатељи друштвено одговорног пословања предузећа и усаглашености активности са законском регулативом. Предузеће „Рудник“ је у оквиру своје делатности, прво добило документ и потврду овакве врсте, што указује на високе критеријуме и циљеве руководства Рудника – наводи Илић.

На питање колико се редовно врши мониторинг ваздуха, воде, земљишта и какви су резултати ових контрола, У „Руднику“ кажу да је Уредбом предвиђено да се мониторинг ваздуха врши два пута годишње, јер „Рудник“ нема континуалну емисију гасова и прашине.

- Мерење прашкастих материја се врши на два емитера у погону флотације.

Мониторинг отпадних и подземних вода се врши квартално, четири пута годишње, на 11 мерних места. Такође се мери и количина испуштене воде у реципијент Руднички поток. Сва мерења, и воде и ваздуха су у границама дозвољеног – кажу у „Руднику“ и додају да се све врсте отпада селективно складиште и чувају у привременим складиштима до предаје надлежним и овлашћеним оператерима.

- Опасну амбалажу од реагенаса, за коју у нашој земљи немамо оператера за третман, извозимо, док остале врсте отпада предајемо овлашћеним оператере-

има са којима на почетку године потписујемо уговоре о начину предаја и третмана.

БРАНА НА РУДНИКУ – СПАСИЛА МИЛАНОВАЦ ОД ПОПЛАВЕ

Међу најважнијим и најчешћим питањима јавности која су упућивана менаџменту „Рудника“ је брана јаловиште (брана у Мајдану), која је по оцени стручњака једна од три најбезбедније у Србији. Надвишење и изградња бране се врше према Пројекту за надвишење, а како кажу у „Руднику“ контролу изградње објекта врше сертификоване куће за ову намену.

- Сви радови до сада су примљени од Комисије за технички преглед, који су свој Извештај проследили Министарству ради добијања Употребне дозволе за објекат. Према Закону о ванредним ситуацијама, пошто наша брана спада у тип високих брана, предузеће је било у обавези да уради Систем за обавештавање и узбуђивање, који смо ми завршили и предали на коришћење Сектору за ванредне ситуације прошле године. Сама инвестиција је коштала око осам милиона динара – каже директор Илић.

Јаловишта, иначе, служи као депонија за рударски отпад који остаје након процеса флотирања. Део јаловине се таложи, део се користи за изградњу бране, а вода из језера се користи за процес флотирања.

- Само језеро је у ствари природни пречистач отпадне воде, јер се у језеру врши таложење тешких метала под дејством атмосфералија, и тек након 72 сата само се прелив језера излива у јавни реципијент. Јаловиште је саставни део нашег рударског комплекса – ка-

жу у „Руднику“.

Значај језера и бране у Мајдану за цео Горњи Милановац и његове становнике најбоље се осетио у прошлогодишњим поплавама, када су све сливне воде ишле директно у језеро, а радници „Рудника“ су вршили „умирење“ воде и постепено испуштање чиме су спречили поплавни талас ка Горњем Милановцу.

С обзиром на то да ниво бране стално расте, питали смо како ће се даље одвијати поступак одлагања јаловине и какви су планови рекултивације тог подручја у дугорочном периоду. Директор Илић каже да је косина бране још у процесу изградње, тако да се у наредном периоду од две до три године не може говорити о потпуној рекултивацији јаловишта, али за део који је завршен врше се припреме за озелењавање и рекултивацију.

-Такође, у плану је и озелењавање дела поред саме Ибарске магистрале, али ту имамо проблем, јер се тим правцем планира изградња водовода са Рзава, па док се не заврши пролаз цевовода нисмо у могућности да одрадимо тај део. Такође смо урадили и Пројекат за квашење бране који би се користио и за заливање зелених површина и ишао би упоредо са процесом рекултивације јаловишта – износи Илић.

У медијима је веома пристуно питање честе неисправности воде за пиће на Руднику. Руководство „Рудника“ је увек демантовало да присуство арсена у води за пиће има везе са радом „Рудника“ и да су и сами

укључени у решавање овог важног животног питања за Рудничане.

- Комунално предузеће Горњи Милановац је поставило пречистач арсена на руднички водовод и од тада је вода исправна за пиће. Тренутне количине воде задовољавају потребе становништва Рудника и поред дуготрајне суше и већег броја гостију у насељу. Сваке године Општини Горњи Милановац на име накнаде за коришћење минералних силовина, а коју уплаћује Рудник д.о.о., припадне око 26 милиона динара. Највећи део тих средстава се инвестира у водовод Горњи Милановац – Рудник (Рзав) – наводе у РОЦ-у.

У „Руднику“ кажу да је сарадња са локалном самоуправом и еколошком канцеларијом на завидном нивоу, да активно учествују у прављењу ЛЕАП-а, као и у свим акцијама везаним за

заштиту животне средине и да кроз друштвено одговорно пословање редовно подржавају све активности еколошких удружења са овог подручја. РОЦ већ годинама спроводи праксу друштвено одговорног пословања. То се види кроз одличну сарадњу са локалном Месном заједницом и са локалном самоуправом Горњи Милановац. Руководство предузећа истиче да је побољшање квалитета живота на целој територији Горњег Милановца један од приоритета. Веома често су покровитељ културних манифестација у овој општини, попут Српског фестивала светске музике. Ове године помогли су у организацији Дана општине и прославе два века од Другог српског устанка.

- Реализовали смо велики број улагања у објекте инфраструктуре на територији локалне заједнице. По-

себно смо поносни на пројекат Дома културе на Руднику који је након адаптације поново кренуо са радом. Такође помажемо и у даљем раду Дома културе кроз организацију манифестација, представа и изложби за локално становништво и запослене у предузећу. Увек су нам у фокусу млади, спорт, едукација и екологија тако да спонзорисамо КК Икар, Атлетичарски клуб „Такво“, односно сјајне шампионке сестре Илић које су деца нашег предузећа, Спортски савез за школски спорт, ОШ „Арсеније Лома“ са Рудника, организације за заштиту животне средине... – наводи неке од најзначајнијих пројеката директор Илић, уз битну напомену да су сви запослени били активно ангажовани и током прошлогодишњих поплава.

В. Тривошић

Флотацијско постројење, брана у Мајдану, почело је са радом 1953. године када је изграђена и прва брана за одлагање јаловине, брана бр.1, која се налазила у непосредној близини флотације. Због потребе одлагања јаловине изграђено је још осам брана. Изградња бране бр. 9 почела је 1970. године и ради се етапно. Садашња висина бране је 50 метара, док пројектована висина износи 60 метара и спада у ред високих брана. Бране се налазе у кориту Злокућанског потока. Грађене етапно, данас свих девет брана чини једну целину. Ножица бране се налази у непосредној близини Ибарске магистрале. Јаловиште покрива језеро хиљаду метара дужине и 300 метара ширине, а покрива површину од око 30 хеката. Брана је пројектована за „хиљадугодишње“ воде и може да издржи земљотрес јачине 10 степени Рихтерове скале.